

ЗАКОН ЗА ОРГАНСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/09, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 150/21)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат производството, подготовката, преработката, доработката, складирањето, транспортот, дистрибуцијата, рекламирањето, продажбата, означувањето и контролата на органските производи кај кои се користени методите за органско производство.

Надлежност

Член 2

(1) Одредбите на овој закон се применуваат на живи или непреработени земјоделски производи, преработени земјоделски производи за употреба како храна, производи од аквакултура, прехранбени производи и производи наменети за исхрана на животните кај кои се применуваат методите за органско земјоделско производство, вегетативен материјал за размножување, семенски и саден материјал, како и квасец што се употребува како храна или за исхрана на добитокот.

(2) Овој закон се применува на секој субјект вклучен во активностите, во секоја фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата поврзани со производите утврдени во ставот (1) од овој член.

(3) Работите на органското земјоделско производство предвидени со овој закон се вршат во согласност со европските и меѓународните стандарди за органско производство.

(4) Одредбите од овој закон не се однесуваат на масовните угостителски услуги, производи од риболов и лов на диви животни.

Член 2-а

Во постапката за инспекциски надзор ќе се применуваат одредбите од Законот за инспекцискиот надзор и Законот за Државен инспекторат за земјоделство, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Дефиниции

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Органско земјоделско производство“ е начин на производство каде што методите кои се користат се во согласност со одредбите од овој закон во сите фази на производството, подготовката и дистрибуцијата;
2. „Фази на производство, подготовка и дистрибуција“ е секоја фаза од примарното производство на органски производи, вклучувајќи складирање, преработка, доработка, транспорт, продажба или снабдување на крајните корисници, како и означување, рекламирање, увоз, извоз и подоговорни активности;
3. „Субјект“ е правно или физичко лице одговорно да ги исполнува барањата од овој закон;
4. „Растително органско производство“ е производство на земјоделски растителни производи, вклучувајќи берење и собирање на самоникнати растителни производи за комерцијални цели;
5. „Сточарско органско производство“ е производство на домашни или одомаќени копнени животни (вклучувајќи ги и корисните инсекти);
6. „Аквакултура“ е одгледување и производство на водни организми употребувајќи техники за зголемување на производството над можностите на нивната природна животна средина;
7. „Преод“ е премин од неорганско во органско производство за одреден временски период, во чие времетраење се применувани одредбите за органското производство;
8. „Подготовка“ се постапки за зачувување и/или преработка на органски производи вклучувајќи колење и расекување на сточарските производи, како и пакување, означување и/или измени кои се прават на ознаката заради методот на органското производство;
9. „Храна“ е секоја супстанца или производ, без разлика дали е преработен, делумно преработен или непреработен кој е наменет за употреба од страна на луѓето, вклучувајќи пијалак, гума за цвакање, адитиви и секоја супстанца, намерно вградена во храната во текот на нејзиното производство, подготовка или третман;
10. „Добиточна храна“ е производ од растително, животинско или минерално потекло, добиен природно како кабести или концентрирани суровини или индустриски како комплетни крмни смеси и суровини, кој служи за храна на добитокот, а не е штетен за нивното здравје, како ни за здравјето на луѓето кои ги користат добиточните производи;
11. „Додатоци на добиточната храна“ се супстанции, микроорганизми или подготовки различни од добиточната храна и премикси, кои се намерно додадени во добиточната храна или водата со цел да се постигнат следниве цели:
  - подобрување на карактеристиките на добиточната храна,

- подобрување на карактеристиките на животинскиот производ,
- подобрување на карактеристиките на бојата на украсните риби и птици,
- задоволување на прехранбените потреби на животните,
- ублажување на последиците од одгледување на животните врз животната средина,
- подобрување на резултатите од производството и добросостојбата, особено преку влијание на гастроинтестиналната флора, или сварливоста на хранливите материи кај животните и
- постоење на кокцидиостатски и хистомоноостатски ефект;

12. „Пуштање во промет“ е продажба, дистрибуција, складирање на храна за човечка исхрана или добиточна храна наменета за продажба и понуда за продажба или која било друга форма на пренос, независно дали преносот е бесплатен или не;

13. „Етикетирање“ е збор, трговски знак, заштитен знак, илустриран опис или симбол кој се поврзува или поставува на секое пакување, документ, известување, етикета, плочка, приклучно прстенче или ременче кои го придружуваат или се однесуваат на производот;

14. „Рекламирање“ е секое претставување на јавноста на секој начин, освен означувањето, кое има за цел да влијае на формирање став, верувања или однесувања со цел за директно или индиректно да се промовира производството на органските производи;

15. „Контролно/сертификациско тело“ е независно правно лице на кое надлежниот орган му дава овластување за вршење контрола и сертификација во органското земјоделско производство, во согласност со одредбите од овој закон;

16. „Контрола за сертификација“ е постапка која ја спроведува контролното/сертификациско тело за прв пат во процесот на издавање на сертификат за органско земјоделско производство;

17. „Сертификација“ е постапка со којашто независното правно лице (контролно/сертификациско тело) дава писмена потврда дека производот, процесот или услугата се усогласени со специфицираните барања за органско земјоделско производство;

18. „Контролни посети“ се најавени или ненајавени посети од страна на контролното/сертификациско тело над субјектот, како дел од постапката за сертификација;

19. „Национална ознака за органски производ“ е ознака со која се означуваат органските производи;

19-а. „Национална ознака за органски производ во преод“ е ознака со која се означуваат органските производи во преоден период;

19-б. „Код“ е референтен број кој Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство го доделува на овластените контролни/сертификациски тела;

20. „Состојки“ се сите материи, вклучувајќи ги и додатоките, кои се употребуваат во производството/подготовката на прехранбените производи и се уште се присутни во крајниот производ, иако се во изменета форма. Во случај состојката во соодветниот прехранбен производ, да е произведена од неколку состојки, поимот ќе се однесува како за состојка на соодветен прехранбен производ.

Како состојки не се сметаат:

- составни делови на состојката што привремено биле одвоени за време на производниот процес, а подоцна дополнително додадени, со удел што не е поголем од почетниот,
- додатоци - чие присуство во одреден прехранбен производ се должи единствено на фактот што истите/или истиот биле составен дел на дадениот прехранбен производ и немаат никаква технолошка функција при добивањето на крајниот производ,
- помошни средства кои се употребуваат во преработката,
- материи кои се употребуваат во количества исклучиво неопходни како растворувачи или средини за подобрување на вкусот или мирисот и
- материи кои не се додатоци, но се употребуваат на ист начин и со иста намена, како помошни средства за преработка и се уште се присутни во крајниот производ, дури и во изменета форма;

21. „Надворешни влезни материи“ се средства кои се применуваат во процесот на производство, а кои не се со потекло од субјектот;

22. „Генетски модифицирани организми“ (во натамошниот текст: ГМО) се организми, со исклучок на човечките суштества, во кои генетскиот материјал бил променет на начин кој не се случува по природен пат (преку парење или природна рекомбинација) и кои не се добиени преку техники на генетска модификација (мутагенеза и спојување на клетки, вклучително и на спојувањето на протопласти);

23. „Произведени од ГМО“ се производи кои делумно или целосно произлегуваат од ГМО, но не содржат или не се составени од ГМО;

24. „Произведени со ГМО“ се производи кои се добиени со употреба на ГМО како последен жив организам во процесот на производство, но не содржат или не се состојат од ГМО ниту се произведени од ГМО;

25. „Помошно средство при преработка“ е секоја материја што самостојно не се консумира и не претставува самостојна состојка на храната. Таа материја се употребува со намера да се исполнат одредени технолошки цели при преработката на сировините, храната или нејзините состојки, да исполни некаква технолошка цел за време на третманот или преработката, при што може да дојде до нивно ненамерно, но неизбежно присуство како остаток од материјата или нејзини деривати во крајниот производ. Тие остатоци не смеат да претставуваат ризик по здравјето и немаат никаков технолошки ефект врз крајниот производ;

26. „Јонизирачко зрачење“ е електромагнетно, честично и секое друго зрачење кое во интеракција со материјата директно или индиректно произведува парови на позитивно или негативно наелектризирани јони;
27. „Масовни угостителски активности“ се активности на подготовка на органски производи во ресторани, медицински установи, кантини и други слични угостителски дејности во смисла на места за продажба или достава на храна до крајниот потрошувач;
28. „Редовно производство“ е начин на организирање земјоделско производство со примена на синтетички создадени пестициди за заштита на здравјето на растенијата и контрола над појавата од плевели, додавање растворливи форми од хранливи материи во форма на вештачки ѓубриња и кои се во спротивност со принципите и начелата на органското земјоделско производство;
29. „Листа на ѓубриња и средства за подобрување на својствата на почвата“ е Листа на препарати и ѓубриња одобрени за користење во органско земјоделско производство на територијата на Европската унија (во натамошниот текст: ЕУ) со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 1 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;
30. „Листа на производи за заштита на растенијата“ е Листа на производи за заштита одобрени за користење во органско земјоделско производство на територијата на ЕУ со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 2 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;
31. „Листа на средства за чистење и дезинфекција“ е Листа на средства за чистење одобрени за користење во органско земјоделско производство на територијата на ЕУ со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 7 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;
32. „Листа на крмни суровини“ е Листа на суровини за исхрана на добитокот на територијата на ЕУ со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 5 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;
33. „Листата на додатоци во добиточната храна и други материи кои се користат во исхраната на животните“ е Листа на додатоци и материи одобрени за користење во органско земјоделско производство на територијата на ЕУ со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 6 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;
34. „Листа на производи и супстанции кои се користат во процесот на производство на органски преработена храна“ е Листа на производи и супстанции кои се користат во преработката на органските производи одобрени за користење во органско земјоделско производство на територијата на ЕУ со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 8 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;
35. „Листа на состојки кои не биле произведени според принципите на органското земјоделство“ е Листа на состојки одобрени за користење во органско земјоделско производство на територијата на ЕУ со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 9 од Регулацијата 889/2008 донесена од страна на Комисијата на Европската заедница;

36. “Производи за заштита на растенијата“ се активни материи и подготовки кои содржат една или повеќе активни материи составени во форма во која тие се доставени до корисникот, а се наменети за:

- заштита на растенија и растителни производи од сите штетни организми, или за спречување на дејството од овие организми, доколку наведените супстанции или подготовки поинаку не се дефинирани,
- влијание врз животните процеси на растенијата на поинаков начин отколку како хранливи материи како што се регулаторите на раст,
- конзервирање на растителните производи, кои со други акти не се забранети за употреба во органското производство,
- уништување на непожелни растенија и
- уништување на делови од растенија и контрола/спречување на раст и развој на непожелни растенија и

37. „Супстрат“ претставува материја на која се организира производство во чиј состав влегуваат материи со органско потекло.

II. ЦЕЛИ И НАЧЕЛА НА ОРГАНСКОТО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

Цели на органското земјоделско производство

Член 4

Цели на органското земјоделско производство се:

а) основање на одржлив систем на управување за земјоделството кој:

- ги почитува системите и циклусите на природата и ги одржува и јакне здравјето на почвата, водата, растенијата и животните и рамнотежата меѓу нив,
- придонесува за високо ниво на биолошка разновидност,
- одговорно ги употребува енергијата и природните ресурси како што се водата, почвата, органските материи и воздухот и
- ги почитува високите стандарди за благосостојбата на животните, а особено ги исполнува специфичните потреби за однесување на одделни животински видови;

б) производство на производи од висок квалитет и

в) производство на широк асортиман на храна и други земјоделски производи кои одговараат на барањата на потрошувачите и кои не смеат да штетат на животната средина, човековото здравје, здравјето на растенијата или здравјето на животните и нивната благосостојбата.

Општи начела

Член 5

Органското земјоделско производство се заснова на следниве начела:

а) соодветно концепирање и управување со биолошките процеси засновани врз еколошките системи со употреба на природните ресурси кои се внатрешен дел на системот преку методи кои:

- употребуваат живи организми и методи на механичко производство,
- практикуваат одгледување на култури во почва и сточарско производство или практикуваат аквакултура која ги почитува начелата за одржливо искористување на рибарството,
- ја исклучуваат употребата на ГМО производи од или со ГМО со исклучок на производите за ветеринарна медицинска пракса и
- се засновани врз оценка на ризикот и употреба на претпазливи и превентивни мерки;

б) ограничување на употребата на надворешни влезни материи, а кога се потребни надворешни влезни материи или кога не постојат соодветни практики и методи на управување од точката а) на овој став, тие се ограничени на:

- влезни материи од органско производство,
- природни и природно добиени супстанции и
- минерални ѓубриња со ниска растворливост;

в) строги ограничувања на употребата на хемиски синтетизирани материи освен во исклучителни случаи, и тоа:

- кога не постојат соодветни практики на управување,
- кога надворешните влезни материи од точката б) на овој став не се достапни на пазарот и
- кога употребата на надворешни влезни материи од точката б) на овој став на овој член допринесува до неприфатливо влијание врз животната средина и

г) прилагодување, онаму каде што е потребно и во рамките на овој закон на правилата на органското земјоделско производство земајќи го предвид санитарниот статус, регионалните разлики во климата и локалните услови, фазите на развој и конкретните практики на одгледување.

Посебни начела кои се применуваат во органското земјоделско производство

Член 6

Органското земјоделско производство се заснова на следниве начела:

- а) одржување и јакнење на почвениот живот и природната плодност на земјата, содржина на органски материи и стабилност на почвата, како и подобрување на структурата на почвата со преземање на постапки за нејзина заштита од разни облици на запуштање и ерозија и прехрана на растенијата најмногу преку почвениот екосистем;
- б) намалена употребата на необновливи ресурси и влезни материи кои не потекнуваат од производниот субјект;
- в) преработка, минимизација, повторна преработка на отпадот од производството и споредните производи од животинско и растително потекло кои придонесуваат за унапредување на животната средина;
- г) земање предвид на локалната или регионалната еколошка рамнотежа;
- д) одржување на здравјето на животните со поттикнување на природната имунолошка одбрана кај животните, како и преку избор на соодветни раси и практики за одгледување;
- ѓ) одржување на здравјето на растенијата преку превентивни мерки, како избор на соодветни видови и сорти отпорни на штетници и болести, соодветен плодоред, механички и физички методи и заштита на природните непријатели на штетниците;
- е) применување на практики на сточарско производство прилагодено кон локацијата и поврзани со релјефот и местоположбата;
- ж) обезбедување на високо ниво на благосостојба на животните почитувајќи ги конкретните потреби на видовите;
- з) производство на органски сточарски производи од животни што биле одгледани на органски фарми во текот на нивниот целокупен животен век;
- с) избор на раси при кој треба да се има предвид способноста на животните за прилагодување кон локалните услови, нивната виталност и отпорност кон болести или здравствени проблеми;
- и) исхрана на добитокот со органска добиточна храна составена од земјоделски состојки од органско потекло и од природни неземјоделски материи;
- ј) примена на сточарски практики кои го подобруваат и зајакнуваат имунолошкиот систем во одгледувањето на добитокот преку слободен пристап на отворен простор и пасишта;
- к) неодгледување на вештачки индуцирани полиплоидни животни;

л) одржување на биолошката разновидност на природните водни живеалишта, континуирано одржување на здрава и чиста водна средина, како и постојаното здравје на водната средина и квалитетот на околните водни и почвени системи при аквакултурно производство и

љ) исхрана на водните организми со органска храна составена од состојки од органско потекло и од природни неземјоделски материи.

Посебни начела кои се применуваат при преработка на органски прехранбени производи

Член 7

Преработката на органски прехранбени производи се заснова врз следниве начела:

а) производство на органска храна од органски земјоделски состојки;

б) ограничување на употребата на додатоките во храната, од природни состојки со неорганско потекло кои имаат главно технолошка функција, за подобрување на изгледот, вкусот и мирисот и на микрохранливи состојки и помошни средства за преработка, со цел да се употребуваат во минимални количества и единствено во случаи на нужна технолошка потреба или за конкретна употреба во исхраната;

в) исклучување од употреба на материи и методи на преработка кои може да доведат до заблуда по однос на вистинската природа на производот и

г) внимателна преработка на храната, со препорачлива употреба на биолошки, механички и физички методи.

Посебни начела кои се применуваат при преработка на органска добиточна храна

Член 8

Преработката на органска добиточна храна се заснова врз следниве начела:

а) производство на органска добиточна храна од органски земјоделски состојки;

б) ограничување на употребата на додатоките и помошните средства за преработка на добиточната храна во минимален обем и само во случаи на неопходна технолошка потреба или посебни потреби во исхраната;

в) исклучување на употребата на материи и методи на преработка кои можат да доведат до заблуда по однос на вистинската природа на производот и

г) внимателна преработка на добиточната храна, со препорачлива употреба на биолошки, механички и физички методи.

III. ПРОГРАМА И КОМИСИЈА

Годишна програма за поддршка на развојот на органското земјоделско производство

Член 9

- (1) За поттикнување и развој на органското земјоделско производство Владата на Република Северна Македонија донесува годишна програма.
- (2) Со програмата од ставот (1) на овој член се утврдуваат мерките за поддршка и развој на органското земјоделско производство, како и обемот на средствата за нивно извршување.
- (3) Средства за финансирање на програмата од ставот (1) на овој член се обезбедуваат од:
  - Буџетот на Република Северна Македонија,
  - донации и кредити и
  - други приходи.
- (4) Финансиската поддршка од ставот (1) на овој член се реализира преку договор помеѓу Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој и субјектот кој поднесува барање за добивање на финансиска поддршка за органско производство или изјава.

Комисија за органско земјоделско производство

Член 10

- (1) Заради поттикнување, развој, унапредување и координација на органското земјоделско производство, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерот) формира Комисија за органско земјоделско производство.
- (2) Комисијата од ставот (1) на овој член дава мислење од областа на органското земјоделско производство, особено за годишната програма за поттикнување и развој на органското земјоделско производство, предложените позначајни прописи и одделни проекти, како и за други прашања од областа на органското земјоделско производство.
- (3) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од пет постојани членови, и тоа: двајца претставници од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Министерството), двајца претставници од научно-образовните установи и еден претставник од Здруженијата на органски производители.
- (4) Членовите на Комисијата мора да располагаат со најмалку тригодишно искуство во органското земјоделско производство и високо образование од областа на земјоделството и шумарството за која се именуваат за членство.
- (5) Комисијата од ставот (1) на овој член еднаш годишно доставува извештај за својата работа до министерот, а по потреба изготвува и периодични извештаи.
- (6) Комисијата од ставот (1) на овој член донесува деловник за својата работа.

IV. ВИДОВИ, ПРАВИЛА И ПОСТАПКИ НА ОРГАНСКОТО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

Видови на органско земјоделско производство

Член 11

Субјектите можат органското земјоделско производство да го организираат како:

- растително органско производство и
- сточарско органско производство.

Забрана за употреба на ГМО

Член 12

(1) ГМО и производи добиени од и со ГМО не смеат да се употребуваат во прехранбените производи, во добиточната храна, помошните средства за преработка, производите за заштита на растенијата, ѓубрињата, средствата за подобрување на состојбата на почвата, семињата, вегетативниот материјал за размножување, микроорганизми и животни во органското земјоделско производство.

(2) Субјектите треба да докажат дека ја почитуваат забраната од ставот (1) на овој член со приложување на документи, ознаки кои го придружуваат производот или други придружни документи, кои се однесуваат на следливоста и означувањето на ГМО и следливоста на прехранбените производи и добиточната храна произведена од ГМО.

(3) Субјектите можат да претпоставуваат дека ГМО или производите од ГМО се употребени во производството на купените прехранбени производи и добиточна храна кога овие не се означени или не се придружени со придружен документ.

(4) Субјектите кои употребуваат увезени неоргански производи наведени во ставот (1) од овој член, ќе можат да бараат од увозникот да потврди дека доставените производи не се произведени од или со ГМО.

Забрана за употреба на јонизирачко зрачење

Член 13

Во органското земјоделско производство се забранува употребата на јонизирачко зрачење за третман на производи, преработена храна и добиточна храна или на суровини кои се употребуваат во преработената храна и во добиточната храна.

Правила и постапки за растително органско производство

Член 14

(1) Субјектите кои организираат растително органско производство се должни да ги применуваат следниве правила и постапки:

- обработување на почвата и начини на одгледување кои ја одржуваат или зголемуваат содржината на органска материја, стабилноста на почвата и нејзината биолошка разновидност и го спречуваат уништувањето на почвата,
- правилно стопанисување во поглед на избор на посев, растителни видови и сорти, повеќегодишни плодореди, избор и начини на обработка на почвата и нејзино правилно искористување: чување и зголемување на нејзината плодност и биолошка активност, содржината на органски минерални материји, подобрување на структурата на почвата и

мерките за заштита од различни облици на ерозија и уништување,

- употреба на биодинамички препарати,
- исклучување на употреба на минерални азотни ѓубриња,
- користење техники за растително производство кои го спречуваат или го намалуваат загадувањето на животната средина,
- превенција на штети предизвикани од штетници, болести и плевели со примена на следниве мерки: избор на соодветни видови и сорти, соодветен плодоред, соодветна обработка на почва, заштита на корисни билки и животни и создавање поволни услови за заштита на природни непријатели на штетниците, уништување на плевелите со термички и механички начин и
- употреба на производите за заштита на растенијата во случај на опасност за растенијата доколку се одобрени за употреба во органското производство.

(2) Правилата и постапките од ставот (1) на овој член поблиску ги пропишува министерот.

Правила и постапки за употреба на производи и супстанции во органското растително производство

Член 15

(1) Во органското растително производство можат да се употребуваат производи и супстанции за следниве цели:

- заштита на растенијата,
- подобрување на својствата и плодноста на почвата и
- чистење и дезинфекција на просториите и инсталациите за растително производство, вклучувајќи складирање на земјоделските стопанства.

(2) Производите и супстанциите од ставот (1) на овој член можат да се употребуваат само доколку се наоѓаат на Листата на ѓубриња и средства за подобрување на својствата на почвата, Листата на

производи за заштита на растенијата, Листата на состојки кои не биле произведени според принципите на органското земјоделство и Листата на средства за чистење и дезинфекција.

(3) Министерот во “Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб страницата на Министерството објавува Листа на ѓубриња и средства за подобрување на својствата на почвата, Листа на производи за заштита на растенијата, Листа на состојки кои не биле произведени според принципите на органското земјоделство и Листа на средства за чистење и дезинфекција кои можат да се употребуваат во Република Северна Македонија.

(4) Постапката за одобрување за употреба и регистрирање на ѓубрињата и средствата за подобрување на својствата на почвата, како и на производи за заштита на растенијата од ставот (2) на овој член ја спроведува Фитосанитарната управа согласно со Законот за ѓубриња и Законот за производи за заштита на растенија.

Правила и постапки за производство и употреба на семенски и саден материјал

Член 16

(1) Семенскиот и садниот материјал кој се употребува во органското растително производство мора да биде произведен според принципите на органското земјоделско производство.

(2) За да може семенскиот и саден материјал да се употреби во органското растително производство е потребно субјектот кој произведува семенски и саден материјал да биде запишан во Регистарот на снабдувачи на семенски и саден материјал кој го води Управата за семе и саден материјал и да поседува сертификат од страна на контролното/сертификациското тело.

(3) Доколку органски репродуктивен материјал не е достапен на пазарот во Република Македонија може да се користи семенски и саден материјал од неорганско потекло, над кој не е спроведен третман со производи за заштита кои не се дозволени за употреба во органското земјоделско производство и само со одобрување на контролното/сертификациското тело. Корисникот треба да приложи доказ дека немал на располагање органски материјал. Субјектите кои пуштаат во промет органско семе и саден материјал се должни да го информираат контролното/сертификациско тело за достапноста на количините и видовите на органско семе и саден материјал.

(4) Министерството врз основа на годишните извештаи од контролните/сертификациските тела на интернет страницата на Министерството објавува годишна листа на репродуктивен растителен материјал од органското растително производство.

(5) При производството на семенски и саден материјал за органското растително производство, едногодишните култури матичните растенија треба да бидат со најмалку едногодишно одгледување, а за повеќегодишните култури најмалку две сезони на одгледување.

Правила и постапки за производство на печурки

Член 17

За производство на печурки може да се користат супстрати, само доколку се составени од следниве состојки:

а) арско ѓубре или животински измет, и тоа:

- двете состојки да се произведени на стопанството согласно со правилата и постапките за органско земјоделско производство,

- состојките да се наведени во Листата на ѓубриња и средства за подобрување на својствата на почвата само кога состојките наведени во алинејата 1 на оваа точка не се достапни и

- истите не треба да надминуваат 25% од масата на вкупните компоненти во супстратот, не сметајќи ја покривката или додадената вода, пред компостирање;

б) производи од земјоделско потекло, кои не се наведени во точката а) алинеја 1 од овој став, произведени на стопанство кое произведува согласно со правилата и постапките за органско земјоделско производство;

в) тресет, хемиски нетретиран;

г) дрво, хемиски нетретирано после сечата и

д) минерални средства наведени во Листата на ѓубриња и средства за подобрување на својствата на почвата.

Собирање на самоникнати растенија и пакување, превоз и складирање на органски производи

Член 18

(1) Собирањето на самоникнати растенија и нивни делови, кои растат во природни услови во шуми и во земјоделски области се смета како постапка на органско земјоделско производство доколку:

- регионите на собирање во период не пократок од три години пред вршењето на собирањето не биле третирани со средства кои не се дозволени за употреба во органското земјоделско производство и

- практиките на собирање не ја дестабилизираат животната средина и не влијаат негативно на одржливоста на видовите кои се собираат во регионите на собирање.

(2) Постапките за собирање, пакување, превоз и складирање на органски производи поблиску ги пропишува министерот.

Правила и постапки за органско сточарско производство

Член 19

- (1) Во органското сточарско производство се применуваат следниве правила и постапки:
- во однос на потеклото на животните,
  - за одгледување и условите за сместување,
  - за размножување,
  - за исхрана на добитокот,
  - за спречување на болести кај животните и ветеринарен третман,
  - за чување на добитокот,
  - за транспорт на животните и
  - при зафати врз животните.
- (2) Во пчеларството се применуваат правила и постапки за:
- местоположба на пчеларникот и
  - употреба на материјали во пчеларството и собирање на медот.
- (3) Во производство на водни животни се применуваат правила и постапки за:
- потекло на водните животни,
  - одгледување,
  - исхрана на риби, ракообразни животни, мекотелни школки и други животни кои се хранат со природен планктон,
  - спречувањето од појава на болести и ветеринарен третман кај водните животни и
  - чистење и дезинфекција.

Правила во однос на потеклото на животните

Член 20

- (1) Животните кои се одгледуваат треба да потекнуваат од органска производна единица односно органскиот добиток да е роден и одгледан на органска фарма.
- (2) Животните и нивните производи кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член се смета дека се произведени согласно со правилата за органско сточарско производство откако го завршиле периодот на преод.
- (3) Животните кои се одгледани на неоргански сточарски стопанства можат да бидат вклучени во органско сточарско производство и за цели на размножување откако ќе го поминат периодот на преод.
- (4) Во случај на обнова или измена на стадо или јато, односно висока смртност на животните предизвикана од здравствени или некои други причини, во производната единица можат да се вклучат грла кои потекнуваат од редовни сточарски стопанства.

Правила и постапки за одгледување и условите за сместување

Член 21

- (1) Лицата кои се грижат за добитокот мора да поседуваат основно знаење и вештини за здравствените потреби и благосостојбата на животните.
- (2) Потребно е да се одгледуваат и природно да се искористуваат здрави, природно отпорни, за човекот корисни животни кои се прилагодени кон условите во подрачјето во кое се одгледуваат.
- (3) Одгледувањето, хранењето, држењето и искористувањето на животните треба да биде умерено и разумно и да се темели на што е можно повеќе природни законитости кои ќе обезбедат исполнување на развојните, физиолошките и етолошките потреби на животните.
- (4) Животните мора да имаат постојан пристап до отворени површини, по можност пасишта, кога тоа го дозволуваат временските услови и состојбата на површината освен доколку постојат ограничувања и обврски поврзани со заштита на човековото здравје и здравјето на животните врз основа на закон.
- (5) Бројот на добитокот на одредено подрачје се ограничува заради избегнување на опасноста од прекумерното пасење, раскалување на почвата, ерозија или загадување предизвикано од животните или од расфрлање на нивното губриво.
- (6) Постапките за одгледување, минимум површините за сместување на различни видови на животни и максималниот број животни по хектар, поблиску ги пропишува министерот.

Правила за размножување

Член 22

- (1) Размножувањето на животните во органското сточарско производство се врши со природен припуст или вештачко осеменување, при што предност има природниот начин на размножување.
- (2) Размножувањето не смее да биде поттикнувано со употреба на хормони или слични материи, освен во случаи кога се работи за ветеринарно-медицински терапевтски третман кај индивидуалното животно.
- (3) Клонирање и ембрио-трансфер не се употребуваат како форми на вештачко размножување.

Правила за исхрана на добитокот

Член 23

- (1) Најголемиот дел од добиточната храна треба да потекнува од стопанството каде што се чува добитокот или од други стопанства кои ги применуваат правилата и постапките за органско земјоделско производство, и тоа:

- (а) Кај тревопасните животни најмалку 50% од добиточната храна треба да потекнува од стопанството каде се чува добитокот, а во случај кога ова не е изводливо, треба да се произведува во соработка со други органски земјоделски стопанства;
- (б) Процентот утврден во потточката (а) од овој став изнесува 20% кај живината и свињите.
- (2) Хранењето на животните треба да биде во сообразност со нивните потреби во зависност од фазата на нивниот развој.
- (3) Храната на животните треба да ги содржи сите хранливи состојки кои обезбедуваат рамномерен раст и развој и добро здравје.
- (4) На животните треба да им бидат достапни свежа вода и храна во текот на целиот ден.
- (5) Животните треба да се хранат со органски произведена храна од сопственото стопанство или со купена храна од друго стопанство што произведува органска добиточна храна, согласно со ставот (15) од овој член.
- (6) Со исклучок кај пчелите, добитокот треба да има постојан пристап до пасиштата и до кабата храна.
- (7) Најмалку 60% од вкупните суви материи во дневните оброци треба да потекнуваат од волуминозниот дел, од свежата трева, сено или силажа.
- (8) Контролното/сертификациското тело може да дозволи употреба на волуминозна крма до 50% од вкупните суви материи во оброк за грла кои се наоѓаат во млечно производство во текот на првите три месеца на лактација.
- (9) При хранење на свињи и живина, волуминозната храна, свежата или сувата, силажата треба да биде застапена најмалку 10% од вкупните суви материи во дневните оброци.
- (10) Неорганските хранливи материи од растително, животинско и минерално потекло, додатоките во храната, како и одредени производи кои се користат во процесот на исхраната и преработката, можат да бидат употребени доколку се наоѓаат на Листата на крмни суровини и Листата на додатоци во добиточната храна и други материи кои се користат во исхраната на животните.
- (11) Министерот објавува Листа на крмни суровини и Листа на додатоци во добиточната храна и други материи кои се користат во исхраната на животните.
- (12) Храната на животните не смее да содржи поттикнувачи на раст и синтетички аминокиселини.
- (13) Цицалчињата се хранат природно, по можност, со мајчиното млеко за време од најмалку три месеци за говеда, 45 дена за овци и кози и 40 дена за прасиња.
- (14) При исхраната на цицалчињата не смее да се употребува млеко во прав.
- (15) При исхрана на добитокот со храна добиена од површини во преоден период, учеството на оваа храна во дневните оброци изнесува:

- до 30% од храната во дневниот оброк може да потекнува од површини во преоден период. Во случај кога преодната храна потекнува од производна единица од самото стопанство, овој процент може да се зголеми до 100% и

- до 20% од вкупното просечно количество на добиточна храна може да се обезбеди со напасување или косење на постојни пасишта или парцели со повеќегодишни фуражни култури во првата година од нивниот преоден период, под услов да се дел од истото стопанство и да не биле дел од органска производна единица од тоа стопанство во изминатите пет години.

(16) Кога се користи преодна храна и храна од парцели во првата година од нивниот преоден период, вкупно комбинираното процентуално учество на таквата добиточна храна не смее да го надмине најголемото дозволено процентуално учество утврдено во ставот (15) алинеја 1 од овој член.

(17) Вредностите од ставовите (1), (7), (8) и (15) на овој член се пресметуваат на годишно ниво како процент на сувата материја од добиточната храна од растително потекло.

Правила за спречување на болести кај животните и ветеринарен третман

Член 24

(1) Спречувањето на болестите кај животните се заснова врз избор на видови и раси, висок квалитет на добиточната храна, редовно движење, соодветна густина на стадото, како и хигиенски услови во просториите за сместување. Одгледувањето на животните треба да биде насочено кон постигнување на високо ниво на отпорност кон болести и спречување од појава на инфекции. Сите постапки на одгледување, треба да придонесат кон постигнување добра здравствена состојба и благосостојба на животните.

(2) Благосостојбата на животните е одлучувачка при изборот на начинот на лекување на болеста. За да се одбегне страдањето на животните лекувањето треба да започне без одлагање.

(3) Се забранува употребата на хемиски синтетизирани алопатски ветеринарни медицински производи или антибиотици заради превентивно лекување.

(4) Се забранува употребата на супстанции за поттикнување на растот или производството (вклучувајќи ги и антибиотиците, кокидиостите и други вештачки помошни средства за поттикнување на растот) како и употребата на хормони и слични супстанции за контрола на репродукцијата или за други цели (т.е. индуцирање или синхронизирање на еструсот).

(5) Во случаи кога фитотерапевтските, хомеопатските и другите природни производи не ја подобруваат здравствената состојба на животното, може да се употребат хемиски синтетизирани алопатски ветеринарни производи, вклучувајќи и антибиотици.

(6) Сите лекувани животни на органската сточарска единица треба да бидат обележани и заведени во книга за водење евиденција на ветеринарни третмани. Лекуваните животни на органската сточарска единица треба да го поминат дефинираниот преоден период пред повторно да добијат органски статус.

(7) Периодот на каренца меѓу последното применување на алопатски ветеринарен лек и производство на органски произведена храна од таквите животни е два пати подолг од периодот на каренца пропишан од производителот, а доколку истиот не е специфициран тогаш изнесува 48 часа.

(8) Дозволена е употреба на третмани поврзани со заштитата на здравјето на луѓето и животните согласно со закон.

(9) Начинот на одгледувањето на животните треба да ја исклучи можноста од појава на болести кај животните при промена на условите на производство. Кога лечењето на животни е неопходно, се дава предност на природните методи и лекови.

(10) Со исклучок на вакцинирање, лекување против паразити и задолжително истребување, кога животното или група животни се лекуваат со хемиски синтетизирани алопатски медицински средства или антибиотици во повеќе од три наврати во рок од 12 месеца, или повеќе од еднаш доколку производниот животен циклус им трае помалку од една година, таквите животни или производите од нив не можат да се продаваат како органски и животните треба да поминат низ преодниот период согласно со членот 36 став (4) од овој закон.

(11) Кога добитокот се набавува од стопанства од редовното производство, може да се применуваат и посебни мерки, како што е примена на карантин, зависно од локалните прилики.

(12) Зградите, трлата, опремата и алатките треба соодветно да се чистат и дезинфицираат за да се спречи пренос на инфекции на намножување на организми преносители на болести. Фецесот, урината и неизедената или отпадната храна треба да се отстрануваат толку често колку што е неопходно да се намали миризбата и да се избегне привлекување на инсектите и глодачите.

(13) Контролата на инсекти и глодари се врши со средствата наведени во Листата на производи за заштита на растенијата.

Правила за чување на добитокот

Член 25

(1) Добитокот кој се одгледува според правилата и начелата на органското производство треба да се чува одделно од добитокот кој се наоѓа во систем на редовно производство.

(2) Се забранува сточарско производство доколку субјектот не управува со земјоделска површина и/или нема склучено договор за соработка со други субјекти кои се придржуваат кон правилата за органско производство, со цел да се обезбеди добиточна храна или да се проследи вишокот на ѓубре.

(3) Добитокот треба да има постојан пристап до отворени површини, по можност пасишта, кога тоа го дозволуваат временските услови и состојбата на почвата, а бројот на животни треба да биде ограничен заради минимизирање на прекумерното пасење, раскалување на почвата, ерозија или загадување предизвикано од животните или од расфрлање на нивното ѓубре.

(4) Забрането е врзување или изолација на добитокот, освен на индивидуални животни во ограничен временски период, поради безбедност, благосостојба или ветеринарноздравствени причини.

Правила за транспорт на животните

Член 26

- (1) Транспортот на животните треба да се одвива согласно со Законот за заштита и благосостојба на животните, доколку со овој закон поинаку не е уредено.
- (2) Натоварувањето и истоварањето на животните треба да се изведува без користење на било каков вид на електрична стимулација за да се потераат животните. Забранета е употребата на алопатски средства за смирување пред или за време на превоз.

Правила при зафати врз животните

Член 27

- (1) Во органското сточарско производство, зафатите врз животните, како што се врзување на еластични јамки на опашките на овците, купирање (сечење) на опашки, сечење на заби, потсекување на клунови или обезрожување на фарма треба да се сведат на минимум и само ако тоа е потребно поради сигурност или ако на тој начин се придонесува за здравјето, благосостојбата или хигиената на животното.
- (2) Кастрацијата на животните може да се врши во најповолната возраст, под услов болката да се сведе на минимум и ако на тој начин се придонесува за квалитетот на производот, односно ако тоа е дел од традиционалната производна пракса.
- (3) При колењето не смее да се предизвикува страдање и осакатување на животните.
- (4) Субјектот треба да се стреми кон намалување на потребата од интервенции врз животните преку правилен избор на видови и раси.

Правила за пчеларско производство

Член 28

- (1) Пчеларникот треба да ги исполнува следниве технички барања во однос на местоположбата:
  - да се обезбедат доволно извори на нектар, роса и полен за пчелите и пристап до вода,
  - во радиус од 3 км од пчеларникот изворите на нектарот и поленот да се состојат од органски произведени растенија или од природна вегетација која не е третирана со хемиски средства, или пак растенија одгледани на начин кој има мало влијание врз животната средина што не може позначително да го променат одредувањето на пчеларското производство како органско и
  - да постои доволна оддалеченост од кое било место, можен извор на загадување на околината, како што се на пример градски центар, индустриска зона, автопат, депонии, места за спалување на ѓубришта и слично.
- (2) Техничките барањата од ставот (1) на овој член не се однесуваат на времето кога пчелните заедници мируваат или кога нема цутење.

- (3) Забрането е потсекување на крилцата кај матицата.
- (4) На крајот од производната сезона во кошниците треба да се остават доволни резерви мед и полен за да пчелните заедници ја преживеат зимата.
- (5) Прихранувањето на пчелните семејства ќе биде дозволено само кога поради климатски услови е загрозен опстанокот на кошниците, и само после последното собирање на медот и 15 денови пред почетокот на наредниот медоносен период. Прихранувањето мора да се врши со органски мед, сируп од органски шеќер, или органски шеќер.
- (6) Кошницата и материјалите кои се употребуваат во пчеларството треба да бидат од природен материјал, без можен ризик од загадување на околината или пчелниот производ.
- (7) Собирање на медот и другите пчелни производи не е дозволено да се врши со уништување на пчелите во саќето и со употреба на хемиски синтетизирани средства.
- (8) Поблиските правила за постапувања во пчеларството поблиску ги пропишува министерот.

Член 29 е избришан.

Правила за потеклото на водните животни

Член 30

- (1) Подмладокот од водните животни треба да потекнува од органски производни единици.
- (2) Доколку нема на располагање органски подмладок и по претходно добиено одобрување од контролно/сертификациско тело, можна е употреба на подмладок од редовното производство ако водните животни на крајот од производството најмалку 2/3 од животот биле одгледувани во услови на органско производство.
- (3) За цели на размножување или подобрување на генетскиот потенцијал или кога не се достапни органски водни животни, природно уловени или неоргански водни животни можат да се донесат во фармата. Таквите животни ќе бидат чувани под органски режим најмалку три месеци пред да може да се употребат за размножување со претходно добиено одобрување од контролното/сертификациско тело.

Правила на одгледување

Член 31

- (1) Лицата кои одгледуваат водни животни мора да поседуваат основно знаење и вештини за здравствените потреби и благосостојбата на животните.
- (2) Постапките на производство, вклучително на исхраната, густината на водните животни, како и квалитетот на водата, треба да биде усогласена со физиолошките и етолошките потреби на организмите кои се одгледуваат и да обезбеди услови за живот без стрес.

- (3) На водните животни треба да им се задоволат основните потреби на однесување.
- (4) Начинот на производство треба да одговара на степенот на производство и брзината на растот и треба да обезбеди добро здравје и состојба на водните животни.
- (5) Применетиот начин на производство треба да го спречува негативното влијание врз околината, вклучително и можно неконтролирано ослободување на штетни материи во животната средина.
- (6) Водните животни кои се одгледуваат според правилата на органското производство мора да се одгледуваат одвоено од останатите водни животни.
- (7) Транспортот треба да биде во согласност со прописите за заштита и благосостојба на животните.
- (8) Одгледувањето, превозот, ловот и убивањето треба да се вршат на начин животните да не се изложуваат на непотребни оптеретувања или стрес, односно да се заштитени од мачење.
- (9) Стресот поврзан со процесот на колење треба да биде минимизиран. Рибите треба да се убијат во вода или веднаш после вадењето од вода и без нивно задушвање.
- (10) Опремата користена за омамување треба да биде во добра состојба за работа и да влијае на длабоко положените делови на мозокот со еден брз и јак удар. Опремата која се користи со употреба на гас или струја потребно е постојано да се надгледува и контролира.
- (11) Забрането е вештачкото поттикнување на појава од полиплоиди, вештачката хибридизација, клонирањето и производството на еднополни видови, освен во случај на рачно избирање.
- (12) Правилата за одгледување на водни животни ги пропишува министерот.

Исхрана на риби, ракообразни животни, мекотелни школки и други животни кои се хранат со природен планктон

Член 32

- (1) Рибите и ракообразните животни мора да се хранат со храна соодветна на прехранбените потреби на животното во секоја фаза од неговиот развој.
- (2) Растителниот дел од храната мора да биде со органско потекло, а протеинскиот дел добиен од водни животни треба да потекнува од рибници кај кои се применуваат правилата на одржливо користење.
- (3) Исхраната на животните од ставот (1) на овој член треба да биде избалансирана во согласност со нутритивните потреби на организмите, при што треба да се користат само крмни суровини од органско производство, на начин кој овозможува природно однесување при хранење, со минимално губење на храната во околината.

(4) За исхрана на животните од ставот (1) на овој член може да се употребат делови од храна од растително неорганско потекло, храна со животинско и минерално потекло, додатоци на храна, одредени производи кои се користат во процесот на исхраната на животните, помошни средства при преработка и производство на храната, само доколку составните делови со кои се хранат животните и се произведува храната, се на Листата на крмни суровини.

(5) Исхраната на животните од ставот (1) на овој член треба да се врши без употреба на поттикнувачи на раст и синтетички аминокиселини.

(6) Мекотелни школки и други животни кои се хранат со филтрирање на храната треба да ги примаат сите хранливи материи по природен пат, освен во случаи на одгледување на подмладок кој се одгледува во мрестилишта и одгледувалишта.

(7) Начинот на исхрана на животните од ставот (1) на овој член се пропишани со прописот од членот 31 став (12) на овој закон.

Спречувањето од појава на болести и ветеринарен третман кај водните животни

Член 33

(1) Постапките на органското одгледување треба да бидат насочени кон постигнување на високо ниво на отпорност кон болести и спречување од појава на инфекции. Сите постапки на одгледување треба да придонесат кон постигнување добра здравствена состојба и благосостојба на водните животни преку одредување соодветна местоположба за изградба на објектите каде што ќе се чуваат водните животни, редовно одржување на хигиената и дезинфекција во објектите, исхрана со висококвалитетна храна, одржување соодветен број на водните животни во сместувачкиот објект и соодветен избор на видови.

(2) Начинот на одгледувањето на животните треба да ја исклучи можноста од појава на болести кај водните животни при промена на условите на производство. Кога лечењето на водните животни е неопходно, се дава предност на природните методи и лекови.

(3) Изборот на начинот на лекување на болеста треба да придонесе кон брзо оздравување на водните животни. За да се одбегне страдањето на животните лекувањето треба да започне без одлагање. Лекувањето треба да оневозможи негативно влијание врз животната средина, да се одвива под строг надзор и согласно со прописите за благосостојба на животните, и тоа:

- со употреба на хемиски синтетизирани алопатски ветеринарни производи, вклучувајќи и антибиотици, само во случај кога употребата на фитотерапевтските, хомеопатските и другите сродни производи е несоодветна,

- по примената на лековите препишани од ветеринарните лекари, периодот на каренца меѓу последното применување на алопатски ветеринарен лек и производство на органски произведена храна од таквите животни е два пати подолг од важечкиот период на каренца, а доколку истиот не е специфициран тогаш изнесува 48 часа и

- со употреба на имунолошки ветеринарни лекови.

(4) Начинот на спречување од појава на болести и ветеринарен третман кај водните животни се пропишани со прописот од членот 31 став (12) на овој закон.

Чистење и дезинфекција

Член 34

(1) Средствата кои се употребуваат за чистење на просториите за одгледување на добитокот, рибниците, кафезите, просториите и инсталациите во аквакултурата се употребуваат доколку се наоѓаат на Листата на средства за чистење и дезинфекција од членот 15 став (2) на овој закон.

(2) Средствата за чистење и дезинфекција кои дополнително се употребуваат при одгледувањето на водни животни се пропишани со прописот од членот 31 став (12) на овој закон.

Правила за производство на фарма

Член 35

(1) Доколку субјектот истовремено организира редовно и органско земјоделско производство е должен да обезбеди:

- физичко разграничување меѓу производните делови во кои е организирано органско земјоделско производство и деловите во кои е организирано редовно производство,
- вршење стручна контрола на деловите во кои е организирано органско земјоделско производство и вршење на увид на деловите од стопанството со редовно производство,
- во деловите во кои е организирано редовно производство да не се користат ГМО,
- водење на одвоена евиденција за двата вида производство,
- одвоено чување и складирање на органските производи и производите од редовното производство,
- во сточарското производство субјектот може да одгледува различни видови добиток,
- во аквакултурно производство субјектот може да организира производство од исти видови, при што треба да се изврши јасно одделување меѓу местата каде што се организира тоа производство и
- во растителното производство може да произведува ист вид на растение, или вид кое може јасно да се разликува од органски произведуваното растение на делот со редовно производство.

(2) Доколку, согласно со ставот (1) од овој член, сите производни површини не се користат за органско земјоделско производство, субјектот е должен животните, како и другите средства кои влегуваат во процесот на органско земјоделско производство да ги чува одделно од оние кои се вклучени во редовното производство.

(3) Во случај на производство на повеќегодишни култури, кои бараат време на одгледување од најмалку три години, и во случаи кога видовите не може лесно да се разликуваат, потребно е да бидат исполнети следниве услови:

(а) субјектот треба да подготви и да се обврзе на план за преод во кој е точно дефиниран почетокот на преодниот период за сите производни единици на стопанството и истиот не смее да надмине период од пет години за сите производни единици на стопанството;

(б) субјектот треба да преземе соодветни мерки за да се обезбеди јасна поделеност на производите добиени од различните производни единици на стопанството;

(в) субјектот треба да го информира контролното/сертификациското тело за жетвата/бербата на секоја од производни единици на стопанството најмалку 48 часа однапред;

(г) субјектот треба да го информира контролното/сертификациското тело за количините набрани/собрани производи од секоја од производни единици на стопанството, како и за применетите мерки за одделување на производите.

(4) Во случај на производство на семе, вегетативен посадочен материјал и расад, потребно е да бидат исполнети условите од став (3) на овој член.

Правила за премин од редовно во органско земјоделско производство (преоден период)

Член 36

(1) Почетокот на преодниот период се смета од датумот на извршување на првата стручна контрола од страна на контролно/сертификациско тело.

(2) При одгледување на растенија и производство на растителни производи преодниот период изнесува:

- најмалку две години кај едногодишните култури,
- најмалку шест месеца за природните пасишта и ливади и
- најмалку три години за повеќегодишните култури.

(3) Во случаите кога со сигурност може да се докаже дека одредено земјиште три или повеќе години не било во употреба или при управувањето на земјиштето биле применети правилата и постапките за органско земјоделско производство, времетраењето на преодниот период од ставот (2) на овој член може да биде намалено.

(4) Во случаи кога ќе се утврди дека земјиштето било загадено со средства кои не се дозволени за употреба во органско земјоделско производство, времетраењето на преодниот период од ставот (2) на овој член се продолжува.

(5) Пред да започне преодниот период во органското сточарско производство, земјоделските површини кои се користат за производство на храна за животни, претходно треба да ги задоволуваат правилата за органско растително производство, согласно со ставот (2) од овој член.

(6) Ако сточарскиот производ се става на пазар како органски, животните треба да се чуваат согласно со правилата и постапките за органско сточарско производство и тоа најмалку:

- 12 месеца за говеда и коњи, ако се одгледуваат за производство на месо или во сите случаи 3/4 од нивниот дотогашен живот,
- шест месеца за мали преживари и свињи,
- десет недели за живина за производство на месо, набавена на возраст до три дена и
- шест недели за живина за производство на јајца.

(7) Органското производство во пчеларството се воспоставува една година по преодниот период. Во текот на истиот е потребно во кошниците да се изврши замена на пчелниот восок. Новиот восок треба да потекнува од органско пчеларско производство, освен ако контролно/сертификациско тело даде согласност дека не е можна набавка на восок со такво потекло под услов истиот да потекнува од медените капачиња.

(8) Преодниот период во производните единици во аквакултурното производство трае две години, во кој период треба да се почитуваат правилата и постапките за органско сточарско производство.

(9) Во текот на преодниот период се применуваат сите правила и постапки за органско земјоделско производство утврдени со овој закон.

(10) Производите добиени во првата година од предниот период имаат статус на производ добиен од редовно производство, освен во случаите кога важи одредбата од ставот (3) на овој член.

(11) Кога целото стопанство се вклучува во органско производство (површините за производство на добиточна храна и животните) по завршување на преодниот период на производните површини, животните и нивните производи може да се сметаат за органски доколку истите да се хранеле главно со производи од самото стопанство.

Бази на податоци и евиденции

Член 37

(1) Министерството воспоставува и води евиденции и бази на податоци за субјектите и за органски семенски и саден материјал.

(2) Формата, содржината и начинот на водење на евиденциите и базите на податоци од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) Податоците од базата на податоци и евиденциите се објавуваат на интернет страницата на Министерството.

V. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРЕРАБОТЕНА ХРАНА

Општи правила за производство на преработена добиточна храна

Член 38

- (1) Производството на преработена органска добиточна храна мора да се одвива во време и место различно од времето и местото каде што се подготвува неорганска добиточна храна.
- (2) Суровините за производство на добиточна храна од органско потекло или од производство во преод, не треба истовремено да влегуваат во производство со суровините произведени на неоргански начин.
- (3) Хранливите материи, употребени или преработени во органското производство, не треба да бидат обработувани со помош на хемиски синтетизирани растворувачи.
- (4) Не е дозволено употреба на материи и техники кои овозможуваат враќање на својствата загубени во процесот на преработката и складирањето на органската добиточна храна. Истото се однесува и на материите кои ги отстрануваат последиците настанати како резултат на несовесна работа при преработката или кои на друг начин може лажно да наведат за вистинската природа на овие производи.

Општи правила и постапки во процесот на подготвување на храна

Член 39

- (1) Подготвувањето на преработена органска храна мора да се одвива во време и место различно од времето и местото каде што се подготвува неорганска храна.
- (2) Составот на органската преработена храна треба да ги исполнува следниве услови:
  - а) органски преработена храна е произведена главно од состојки од земјоделско потекло, при што во процентот на анализа додадената вода и готварска сол не се земаат предвид;
  - б) во органската преработена храна дозволена е употребата на додатоци, помошни средства при преработката, додатоци за вкус и мирис, вода, сол, подготовки од микроорганизми и ензими, минерали, елементи во трагови, витамини, како и аминокиселини и други микрохранливи состојки во прехранбените производи за одредени хранливи вредности наведени во Листата на производи и супстанции кои се користат во процесот на производство на органски преработена храна, при што максималното учество на овие состојки може да изнесува 5% од вкупната содржина на состојки од земјоделско потекло;
  - в) состојка со органско потекло не може да биде во состав на органската преработена храна, ако во исто време, во оваа храна е содржана идентична состојка која потекнува од обично земјоделско производство или од производство во преод и
  - г) органската преработена храна произведена од состојки во преодниот период мора да содржи само една растителна состојка од земјоделско потекло.

(3) Постапките за производство на органски преработена храна ги пропишува министерот, а Листата на производи и супстанции кои се користат во процесот на производство на органски преработена храна ја објавува министерот во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Правила за производство и употреба на органски квасец

Член 40

(1) За производство на органски квасец е дозволена употреба само на органски произведени супстрати.

(2) Во производството од ставот (1) на овој член употребата на други производи и материи е дозволена само ако нивната употреба е согласно со членот 39 став (2) точка б) од овој закон или ако се наоѓаат на Листата на производи и супстанции кои се користат во процесот на производство на органски преработена храна и Листата на додатоци во добиточната храна и други материи кои се користат во исхраната на животните.

(3) Органскиот квасец не треба да биде присутен во органската храна или добиточната храна заедно со неорганскиот квасец.

Исклучоци во правилата кои се однесуваат на органското земјоделско производство

Член 41

Исклучоците во правилата кои се однесуваат на органското земјоделско производство треба да бидат сведени на минимум, а каде што е соодветно да бидат и временски ограничени и може да се утврдат само во следниве случаи кога:

- нивната примена е неопходна за почеток или одржување на органско земјоделско производство на имоти кои се соочуваат со климатски, географски, односно структурни ограничувања,
- е потребно да се обезбеди пристап до добиточна храна, семенски и саден материјал, живи животни и други влезни репроматеријали на фарма, а кога истите се недостапни на пазарот во органска форма,
- е потребно да се обезбеди пристап до состојки од земјоделско потекло, а кога истите се недостапни на пазарот во органска форма,
- нивната употреба е неопходна за разрешување на специфични проблеми поврзани со одгледувањето на добиток според правилата и постапките на органското сточарско производство,
- е неопходна употреба на специфични производи и материи во процесот на преработка од членот 39 став (2) точка б) на овој закон, со цел за организирање производство на добро познати прехранбени производи во органска форма,
- времените мерки се неопходни за да се овозможи продолжување или повторен почеток на органското производство во случај на катастрофи и

- кога употребата на додатоци во храната и на други материи која е утврдена во членот 39 став (2) точка б) од овој закон и кои се наоѓаат на Листата на производи и супстанции кои се користат во процесот на производство на органски преработена храна и Листата на додатоци во добиточната храна и други материи кои се користат во исхраната на животните е неопходна, а тие материи се недостапни на пазарот, се користат состојки кои се наоѓаат на Листата на состојки кои не биле произведени според принципите на органското земјоделство.

VI. ЕТИКЕТИРАЊЕ И ПРОМЕТ

Употреба на термини кои се однесуваат на органското земјоделско производство

Член 42

(1) Етикетирање и рекламирањето под терминот “органско” може да користи само производител кој при производството применува правила и постапки за органско земјоделско производство утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Употребата на слични термини, независно дали се работи за суровина или готов производ во процесот на производство на храна или добиточна храна од домашно потекло и производство, термините “еко”, “био” и “еколошки” и сите префикси, суфикси, кратенки или нивни комбинации и сите термини изведени од терминот органско кои можат да го доведат во заблуда потрошувачот по прашање на видот на производството е забранета.

(3) Терминот „органско“ може да се употреби при преработка на органските производи, доколку преработената храна е во согласност со член 38, член 39, ставови (1) и (2), и член 40 од овој закон, како и за одделни состојки во неорганските производи исклучиво во листата на состојки без да содржи упатување на органски статус на целиот производ.

Етикетирање на органски производи и на добиточна храна

Член 43

(1) Со етикетирање согласно со членот 42 став (1) од овој закон се означува:

- начин на производство, а не ниво на квалитет од добиениот производ,
- употреба на сертификирани органски производи по претходно добиена согласност од контролно/сертификациско тело кое врши стручна контрола и
- тип на производството, преоден период и органски производ.

(2) Етикетирање нема да се употребува за производ за кој при одбележувањето или рекламирањето е назначено дека содржи ГМО, се состои од ГМО или е произведен од ГМО.

(3) При етикетирање и рекламирање на живи или непреработени земјоделски производи, термините кои се однесуваат на методот на органско земјоделско производство можат да се употребуваат во дополние, ако сите состојки на тој производ се произведени согласно со правилата и постапките за органско земјоделско производство утврдени со овој закон.

Национална и приватни ознаки за органски производ и производ во преод и специфичности за етикетирање

Член 44

(1) Националната ознака за органски производ и националната ознака за производ во преод, задолжително се наоѓа на етикетата на секој од производите кои се произведени во согласност со одредбите на овој закон. На етикетата задолжително се наоѓа и број на кодот на контролното/сертификациско тело од членот 50 став (4) на овој закон и земја на потекло со список на состојки (декларација).

(2) Формата, содржината и бојата на националните ознаки од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) При означување, претставување и рекламирање на производи кои ги исполнуваат барањата утврдени согласно со овој закон, освен национална ознака за органски производ или национална ознака за производ во преод, е дозволено истакнување и на приватни ознаки за органски производ.

(4) Ознаките од ставот (1) на овој член се поставуваат на впечатливо место на производот на начин на кој се лесно видливи, јасно читливи и небришливи.

(5) Добиточната храна ќе биде означена како органска само доколку најмалку 95% од сувата материја во производот содржи материјал за добиточна храна од органски начин на производство.

(6) Одредбите од ставот (5) на овој член не се однесуваат на храна за домашни миленици и за крзнени животни, ниту за храна за животни од аквакултура.

(7) Производи од растително потекло во преод може да ја носат ознаката „производи во преод“ под услов:

а) кај едногодишните култури земјиштето на кое се одгледуваат било во преоден период најмалку 12 месеци пред жетвата/бербата на производот;

б) кај повеќегодишните култури преодниот период на насадот започнал најмалку 12 месеци пред бербата на производот и

в) семе и садниот материјал можат да бидат означени со ознаките од став (1) на овој член.

Член 45 е избришан.

Промет

Член 45-а

- (1) Органските производи кои се пуштаат во промет мора да бидат во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (2) Органските производи можат да се пуштат во промет само доколку за истите е издаден сертификат согласно со членот 48 став (2) или 51-а став (2) од овој закон.
- (3) Органските производи кои се пуштаат во промет треба да бидат означени согласно со членот 44 од овој закон.

VII. КОНТРОЛА

Стручна контрола во органското земјоделско производство

Член 46

- (1) Стручната контрола во органското земјоделско производство ја врши контролно/сертификациско тело кое претставува домашно или странско правно лице кое има основано подружница на територијата на Република Северна Македонија овластено од Министерството за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство.
- (2) Контролно/сертификациско тело за да добие овластување од ставот (1) на овој член треба да ги исполнува следниве услови:
  - да има вработено најмалку две лица со високо образование од областа на земјоделството, шумарството, ветеринарството, биотехнологијата или технолошките науки, кои имаат најмалку две години работно искуство во областа на органското земјоделско производство,
  - да располага со соодветни простории и опрема,
  - да е акредитирано за сертификација на органското земјоделско производство од страна на Институтот за акредитација на Република Северна Македонија, согласно со барањата за акредитација на сертификациски тела за производи, или да е во процес на акредитација под услов истата да ја стекне најдоцна до една година од доставувањето на барањето за акредитација,
  - да ја стави на увид на Министерството својата организациска структура,
  - да не врши советодавна активност за субјектите над кои врши контрола и
  - нивната активност да не е во спротивност со Законот за спречување судир на интереси.
- (3) Стручна контрола се врши на секој субјект кој произведува, подготвува, складира, увезува, ракува или пушта во промет органски производи или органски производи во преод. На стручна контрола не подлежат објектите кои продаваат производи директно на крајните потрошувачи или корисници кои немаат централен склад и не вршат сопствена дистрибуција на органските производи или производите во преод, доколку тие не произведуваат и не подготвуваат органски производи.

(4) Стручната контрола се врши врз основа на процена на ризикот од појавување на неправилности во однос на барањата од овој закон. Субјектите од ставот (3) на овој член се предмет на стручната контрола најмалку еднаш годишно.

(5) Начинот и постапката за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство поблиску ги пропишува министерот.

Обврски на контролно/сертификациско тело спрема Министерството

Член 47

(1) Контролно/сертификациското тело е должно:

- да овозможи на Министерството и на Државниот инспекторат за земјоделство непречен пристап до своите канцеларии и простории и да обезбеди документација и информации што Министерството смета дека се неопходни за исполнување на неговите обврски, согласно со овој закон,

- да го стави на јавен увид, преку интернет страницата на Министерството, ценовникот според кој врши наплата на услугите,

- секоја година, најдоцна до 31 јануари, да доставува годишен извештај за извршените контроли до 31 декември претходната година, како и за пократки временски периоди по барање на Министерството и

- да го достави на увид договорот со овластената лабораторија со која има склучено договор за соработка.

(2) Формата и содржината на годишниот извештај од ставот (1) алинеја 3 на овој член ги пропишува министерот.

Мерки во случај на неправилности

Член 47-а

(1) Кога ќе се откријат одредени неправилности, контролното/сертификациско тело му определува корективни мерки на субјектот во поглед на продавањето и рекламирањето производи со ознаки и етикета согласно со членот 44 од овој закон кои треба да ги преземе во определен рок во зависност од видот на неправилноста.

(2) Информации за утврдените неправилности кои влијаат врз органскиот статус на производот веднаш се разменуваат меѓу контролните/сертификациски тела, Министерството и Државниот инспекторат за земјоделство. Нивото на известување зависи од сериозноста и обемот на откриените неправилности.

Обврски на контролно/сертификациско тело и субјектите

Член 48

- (1) Субјектите и контролно/сертификациското тело склучуваат договор за вршење на стручна контрола.
- (2) Контролното/сертификациско тело кое врши стручна контрола води и чува евиденција за субјектите и врз основа на податоците од евиденцијата и контролата, издава сертификати дека производот, процесот на производство, подготовката или пуштањето во промет на истиот е во согласност со правилата и постапките утврдени со овој закон.
- (3) Формата, содржината и образецот на сертификатите од ставот (2) на овој член, како и на евиденцијата која ја водат субјектите ги пропишува министерот.
- (4) На барање на субјектот, контролното/сертификациско тело издава сертификат за извоз на органски земјоделски производи.
- (5) Субјектите и контролното/сертификациско тело се должни да водат и ја чуваат евиденцијата за производството, подготовката, пуштањето во промет, увозот и извозот на органски производи, како и за извршените контроли.
- (6) Секој субјект кој произведува, подготвува, складира, увезува или пушта во промет органски производи или производи во преод, пред пуштањето во промет на секој производ го известува контролното/сертификациско тело за својата активност кога таа активност се извршува. Кога субјектот ангажира трета страна за некоја од активностите и субјектот и активностите на поддоговарачот се предмет на контрола.
- (7) Контролното/сертификациско тело обезбедува докази за секој субјект кој е предмет на нивна контрола. Доказите овозможуваат најмалку идентификација на субјектот, видот или опсегот на производите како и на периодот на важност.
- (8) Субјектот ги обезбедува доказите на неговите снабдувачи.

Член 49 е избришан.

Решение за овластување

Член 50

- (1) За овластувањето од член 46 став (1) од овој закон врз основа на поднесено барање Министерството донесува решение.
- (2) Овластеното службено лице во Министерството кое ја води постапката за добивање на решение за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член по службена должност да го прибави доказот за исполнетост на условот од членот 46 став (2) алинеја 3 надлежниот јавен орган.

(3) Овластените службени лица од надлежниот јавен орган од кои е побаран доказот од ставот (2) на овој член се должни да го достават бараниот доказ во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

(4) Министерството во рок од 30 дена од приемот на барањето од ставот (1) на овој член донесува решение за овластување од членот 46 од овој закон.

(5) Министерството води евиденција на контролни/сертификациски тела на кои им е издадено решение од ставот (1) на овој член.

(6) Со решението од ставот (1) на овој член овластените контролните/сертификациски тела добиваат код од страна на Министерството кој содржи акроним за земјата согласно со меѓународниот стандард за кодовите на земјите ISO 3166 од две букви (МК), термин кој претставува упатување на органскиот начин на производство (ОПГ) и референтен број одреден од Министерството.

(7) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето и ќе го избрише од евиденцијата контролното/сертификациско тело за кое ќе утврди дека престанало да ги исполнува условите предвидени во членот 46, став (2) од овој закон.

(8) Министерството со решение ќе го одземе овластувањето и ќе го избрише од евиденцијата контролно/сертификациско тело, доколку не ги доставува бараните податоци на начин и рок утврден во членот 47 од овој закон.

(9) Против решението од ставот (9) на овој член странката има право на жалба во рок од 15 дена до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(10) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација за исполнетост на условите од членот 46 став (2) од овој закон, содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (6) ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за информатичко општество и администрација.

Прием на производи од други земји

Член 51

Органските производи увезени од други земји треба соодветно да се спакувани и затворени на начин кој спречува замена на содржината, обезбедени со придружна документација за идентификација на извозникот и сите други обележја и броеви неопходни да се идентификува серијата со сертификатот од контрола за увоз од други земји.

Сертификација на производи од увоз

Член 51-а

- (1) Субјектот мора да ги пријави увезените органски производи на контролното/сертификациско тело за докажување на сообразноста на увезените производи со одредбите и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (2) Субјектот кој увезува производи со органско потекло не смее да ги пушти во промет производите за кои контролното/сертификациско тело нема издадено сертификат за сообразност на производство на органски производи со земјата увозник.
- (3) Формата, содржината и образецот на сертификатот од ставот (2) на овој член, како и начинот на издавањето и пропратната документација која ја придружува пратката со производи со органско потекло ги пропишува министерот.

VIII. НАДЗОР

Вршење инспекциски надзор

Член 52

- (1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот врши Министерството.
- (2) Инспекциски надзор на примарното земјоделско производство, производството и прометот на семе и садници, употребата на производи за заштита на растенијата и ѓубриња, како и при увоз на органски земјоделски производи на место на истовар врши Државниот инспекторат за земјоделство. Инспекциски надзор на преработката и прометот на органските производи и преработката и прометот на производите во преод го врши Агенцијата за храна и ветеринарство.
- (3) Инспекциски надзор се врши на површините, капацитетите за подготовка, преработка и доработка во сите фази, места каде што се одвива складирање и чување на органските производи, деловните простории и местата каде што се одвива промет на големо и на мало со органски производи, транспортни средства при вршење превоз на органски производи и на евиденцијата што ја водат субјектите за своето органско производство.
- (4) Субјектите се должни да им овозможат на инспекторите непречено вршење на инспекцискиот надзор.

Член 52-а

(1) Заради отстранување на утврдените неправилности, државниот инспектор за земјоделство, односно државниот фитосанитарен инспектор или официјалниот ветеринар односно државниот инспектор за храна има право и обврска на субјектот на надзорот:

- 1) да му укаже на утврдените неправилности и да определи рок за нивно отстранување;

- 2) да му нареди да преземе соодветни мерки и активности во рок кој ќе го определи инспекторот;
  - 3) привремено да му забрани вршење на дејност, професија или должност;
  - 4) привремено да му одземе предмети и средства со кои е сторено кривично дело или прекршокот во согласност со закон;
  - 5) да му поднесе барање за поведување прекршочна постапка и
  - 6) да му поднесе кривична пријава или да поведе друга соодветна постапка.
- (2) Заради отстранување на утврдените недостатоци инспекторот може да врши и други овластувања и одговорности во согласност со овој закон.

Утврдување неправилности при работата

Член 53

- (1) Ако при вршење на надзорот инспекторот утврди непочитување на одредбите од овој закон, како и на поблиските прописи, донесени врз основа на овој закон, од страна на субјектот или контролно/сертификациско тело, со решение, ќе наложи отстранување на недостатоците во определен временски рок.
- (2) Ако при вршење на надзорот официјалниот ветеринар утврди непочитување на одредбите од членовите 24, 26, 27 и 33 на овој закон со решение ќе наложи отстранување на недостатоците во определен временски рок.
- (3) Субјектот или контролно/сертификациското тело од ставот (1) на овој член се должни писмено да го известат инспекторот за отстранетите неправилности, утврдени со решението.
- (4) Доколку при административната контрола како и при спроведениот инспекциски надзор, Државниот инспекторат за земјоделство ќе утврди дека производите кои доаѓаат од увоз не ја исполнуваат сообразноста на органските производи согласно со овој закон ќе издаде решение за предекларирање на производот.
- (5) Доколку субјектот не постапи согласно со решението од ставот (3) на овој член, инспекторот привремено ќе ги одземе производите како и амбалажата за пакување на производот во постапка согласно со Законот за Државен инспекторат за земјоделство.
- (6) Трошоците од ставот (5) на овој член се на товар на субјектот.
- (7) Против решението од ставот (3) на овој член може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку инспекторот до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочна постапка.
- (8) Против решението од ставот (2) на овој член може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението преку инспекторот до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочна постапка.
- (9) Жалбата изјавена против решението на инспекторот не го одлага неговото извршување.

Должности на инспекторот

Член 54

- (1) Ако инспекторот утврди дека се повредени одредбите од овој закон, како и прописите донесени врз основа на овој закон е должен, без одлагање, да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, односно пријава за кривично дело.
- (2) При вршење на инспекцискиот надзор инспекторот презема мерки согласно со овој закон и Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

Земање примероци за анализа и суперанализа

Член 55

- (1) Заради потврдување дека производот е органски, инспекторите можат да земаат примероци за анализа и суперанализа.
- (2) Трошоците за земањето и испитувањето на мострите ги поднесува субјектот кој произведува, става во промет или увезува органски производи, доколку се утврдат неправилности од страна на тоа лице.

Постапка за едукација

Член 56

- (1) За прекршоците предвидени во членот 59 од овој закон инспекторот со решение изрекува опомена и определува рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени со записник.
- (2) Решението од ставот (1) на овој член, се донесува веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот.
- (3) Инспекторот е должен да води евиденција за изречените опомени.
- (4) Формата и содржината на евиденцијата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Квартален извештај

Член 56-а е избришан.

IX. ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА И ПОСТАПКА ЗА ПОРАМНУВАЊЕ

Прекршочна постапка

Член 57

- (1) За прекршоците на правно лице микро и мали трговци утврдени во членот 58 ставови (1) и (2) од овој закон и прекршоците утврдени во членовите 58-а, 58-б и 59 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува прекршочна комисија формирана согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство. За прекршоците на правно лице среден трговец и правно лице голем трговец предвидени во членот 58 ставови (3), (4), (5) и (6) и членот 59-в од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.
- (2) Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоци предвидени во овој закон, овластеното службено лице за вршење на инспекциски надзор, согласно со овој закон, води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.
- (3) За прекршоците утврдени во овој закон, инспекторот на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.
- (4) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.
- (5) Во записникот се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.
- (6) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува службено, односно одговорното лице кое се нашло на лице место при инспекцискиот надзор или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими прекршочниот платен налог.
- (7) Изјавата од ставот (6) на овој член се забележува во записникот.
- (8) Инспекторот е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за нивниот исход.
- (9) Во евиденцијата од ставот (8) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на мандатниот/прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.
- (10) Личните податоци од ставот (9) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.
- (11) Против одлуките на Прекршочниот орган, со кои се изрекува прекршочна санкција се води постапка согласно со Законот за прекршоците.
- (12) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Прекршочни одредби

Член 58

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице микро и мал трговец, ако:

- 1) употребува ГМО во органско производство (член 12);
- 2) употребува производи и супстанции, препарати, ѓубриња и производи за заштита на растенија кои не се дозволени за употреба во органското производство (член 15);
- 3) употребува семенски и саден материјал од неорганско потекло на кој е спроведен третман со производи за заштита на растенија кои не се дозволени средства за употреба во органско земјоделско производство, како и употребува средства за чистење и дезинфекција кои не се дозволени за употреба на органско земјоделско производство (член 16);
- 4) за производство на печурки користи супстрати спротивно на членот 17 од овој закон;
- 5) не ги исполнува условите од членот 32 од овој закон;
- 6) не ги исполнува условите од членот 35 од овој закон;
- 7) постапува спротивно на одредбите од членот 45 од овој закон;
- 8) пушта во промет производи спротивно на членот 45-а од овој закон;
- 9) постапува спротивно на одредбите од членот 47 од овој закон;
- 10) не ги почитува одредбите од членот 47-а од овој закон;
- 11) увезува органски производи спротивно на членот 51 од овој закон и 12) не ги почитува одредбите од членот 51-а од овој закон.

(2) Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 2.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице среден трговец, ако:

- 1) употребува ГМО во органско производство (член 12);
- 2) употребува производи и супстанции, препарати, ѓубриња и производи за заштита на растенија кои не се дозволени за употреба во органското производство (член 15);
- 3) употребува семенски и саден материјал од неорганско потекло на кој е спроведен третман со производи за заштита на растенија кои не се дозволени средства за употреба во органско земјоделско производство, како и употребува средства за чистење и дезинфекција кои не се дозволени за употреба на органско земјоделско производство (член 16);

- 4) за производство на печурки користи супстрати спротивно на членот 17 од овој закон;
- 5) не ги исполнува условите од членот 32 од овој закон;
- 6) не ги исполнува условите од членот 35 од овој закон;
- 7) постапува спротивно на одредбите од членот 45 од овој закон;
- 8) пушта во промет производи спротивно на членот 45-а од овој закон;
- 9) постапува спротивно на одредбите од членот 47 од овој закон;
- 10) не ги почитува одредбите од членот 47-а од овој закон;
- 11) увезува органски производи спротивно на членот 51 од овој закон и 12) не ги почитува одредбите од членот 51-а од овој закон.

(4) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (3) на овој член.

(5) Глоба во износ од 6.000 до 8.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице голем трговец, ако:

- 1) употребува ГМО во органско производство (член 12);
- 2) употребува производи и супстанции, препарати, ѓубриња и производи за заштита на растенија кои не се дозволени за употреба во органското производство (член 15);
- 3) употребува семенски и саден материјал од неорганско потекло на кој е спроведен третман со производи за заштита на растенија кои не се дозволени средства за употреба во органско земјоделско производство, како и употребува средства за чистење и дезинфекција кои не се дозволени за употреба на органско земјоделско производство (член 16);

- 4) за производство на печурки користи супстрати спротивно на членот 17 од овој закон;
- 5) не ги исполнува условите од членот 32 од овој закон;
- 6) не ги исполнува условите од членот 35 од овој закон;
- 7) постапува спротивно на одредбите од членот 45 од овој закон;
- 8) пушта во промет производи спротивно на членот 45-а од овој закон;
- 9) постапува спротивно на одредбите од членот 47 од овој закон;
- 10) не ги почитува одредбите од членот 47-а од овој закон;
- 11) увезува органски производи спротивно на членот 51 од овој закон и 12) не ги почитува одредбите од членот 51-а од овој закон.

(6) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (5) на овој член.

(7) За прекршоците од ставовите (1), (3) и (5) на овој член, освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмалку три дена до најмногу 15 дена.

Член 58-а

(1) Глоба во износ од 50 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице микро и мал трговец, во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице средни трговци и во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице големи трговци, ако:

- 1) употребува јонизирачко зрачење за третман на органска или добиточна храна или суровини кои се употребуваат во органска или добиточна храна (член 13);
- 2) собира самоникнати растенија и нивни делови спротивно на (член 18);
- 3) не ги почитува правилата за одгледување и условите за сместување на животните (член 21);
- 4) не се почитуваат правила за исхрана на добиток во органско производство (член 23);
- 5) добитокот со органски статус не го чува одделно од останатиот добиток (член 25);
- 6) не се почитуваат услови за органско пчеларско производство (член 28);
- 7) постапува спротивно на одредбите од членот 29 на овој закон;
- 8) употребува подмладок од водни животни кои не потекнуваат од органска производна единица (член 30);
- 9) за чистење и дезинфекција користи средства кои не се наоѓаат на Листата од членот 34 на овој закон;
- 10) не ја запазува постапката за премин од редовно во органско земјоделско производство (член 36);
- 11) не се почитуваат општите правила за производство на преработена добиточна храна (член 38);
- 12) не се почитуваат општите правила и постапки во процесот на подготвување на храна (член 39);
- 13) не се почитуваат правилата за производство и употреба на органски квасец (член 40);
- 14) неовластено употребува термини кои се однесуваат на органско земјоделско производство (член 42);
- 15) етикетира производи спротивно на членот 43 од овој закон;

- 16) постапува спротивно на членот 44 од овој закон;
  - 17) не го почитува начинот и постапката за вршење на стручна контрола во органското производство (член 46) и
  - 18) постапува спротивно на членот 48 став (2) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 15 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.
- (3) За прекршокот од ставот (1) на овој член, освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмалку три дена до најмногу 15 дена.

Член 58-б

- (1) Глоба во износ од 50 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице микро и мал трговец, во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице средни трговци и во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице големи трговци, ако:
- 1) не се почитуваат правилата за размножување (член 22);
  - 2) не ги евидентира сите лекувани болни животни спротивно на членот 24 став (4) од овој закон;
  - 3) не се почитуваат правилата од членот 31 на овој закон;
  - 4) не води и не ја чува евиденцијата за субјектите (член 48 став 5);
  - 5) субјектите не водат и не ја чуваат евиденцијата за своето производство (член 48 став 6 и
  - 6) не постапува по решение на инспекторот спротивно на членот 53 ставови (1), (2) и (3) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 15 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 59

Глоба во износ од 15 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, ако:

- 1) употребува ГМО во органско производство (член 12);

- 2) употребува јонизирачко зрачење за третман на органска или добиточна храна или суровини кои се употребуваат во органска или добиточна храна (член 13);
- 3) употребува производи и супстанции, препарати, ѓубриња и производи за заштита на растенијата кои не се дозволени за употреба во органското производство (член 15);
- 4) употребува семенски и саден материјал од неорганско потекло на кој е спроведен третман со производи за заштита на растенија кои не се дозволени средства за употреба во органско земјоделско производство, како и употребува средства за чистење и дезинфекција кои не се дозволени за употреба на органско земјоделско производство (член 16);
- 5) за производство на печурки користи супстрати спротивно на членот 17 од овој закон;
- 6) собира самоникнати растенија и нивни делови спротивно на членот 18 од овој закон;
- 7) не ги почитува правилата за одгледување и условите за сместување на животните (член 21);
- 8) не се почитуваат правилата за размножување (член 22);
- 9) не се почитуваат правила за исхрана на добиток во органско производство (член 23);
- 10) не ги евидентира сите лекувани болни животни спротивно на членот 24 став (4) од овој закон;
- 11) добитокот со органски статус не го чува одделно од останатиот добиток (член 25);
- 12) не се почитуваат условите за органско пчеларско производство (член 28);
- 13) постапува спротивно на одредбите од членот 29 од овој закон;
- 14) употребува подмладок од водни животни кои не потекнуваат од органска производна единица (член 30);
- 15) не се почитуваат правилата од членот 31 од овој закон;
- 16) не ги исполнува условите од членот 32 од овој закон;
- 17) за чистење и дезинфекција користи средства кои не се наоѓаат на Листата (член 34);
- 18) не ги исполнува условите од членот 35 од овој закон;
- 19) не ја запазува постапката за премин од редовно во органско земјоделско производство (член 36);
- 20) не се почитуваат општите правила за производство на преработена добиточна храна (член 38);
- 21) не се почитуваат општите правила и постапки во процесот на подготвување на храна (член 39);
- 22) не се почитуваат правилата за производство и употреба на органски квасец (член 40);

- 23) неовластено употребува термини кои се однесуваат на органско земјоделско производство (член 42);
- 24) етикета производи спротивно на членот 43 од овој закон;
- 25) постапува спротивно на членот 44 од овој закон;
- 26) постапува спротивно на одредбите од членот 45 од овој закон;
- 27) пушта во промет производи спротивно на членот 45-а од овој закон;
- 28) не го почитува начинот и постапката за вршење на стручна контрола во органското производство (член 46);
- 29) субјектите не водат и не ја чуваат евиденцијата за своето производство на органски производи (член 48 став 5) и
- 30) не постапува по решение на инспекторот спротивно на членот 53 ставови (1) и (2) од овој закон.

Член 59-а е избришан.

Член 59-б е избришан.

Член 59-в

(1) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице во Министерството, ако:

- не го прибави доказот во рок од три дена од денот на приемот на барањето спротивно на членот 50 ставови (2) и (3) од овој закон и

- не донесе решение по барањето во рок од 30 дена од денот на приемот спротивно на членот 50 став (5) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите ако не ги достави бараните докази во рок од три дена од приемот на барањето спротивно на членот 50 став (4) од овој закон.

Член 59-г е избришан.

Член 60

Покрај глобата за прекршоците од членовите 58, 58-а, 58-б, 59, 59-а и 59-б на овој закон може да се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на предметите што се употребени за извршување на прекршокот или се прибавени, односно настанале со извршување на прекршокот.

Член 60-а

Одмерувањето на висината на глобата за правното лице се врши согласно Законот за прекршоци.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Поблиски прописи

Член 61

(1) Поблиските прописи утврдени во овој закон министерот ќе ги донесе во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Член 62

До денот на влегувањето во сила на прописите од членот 61 став (1) на овој закон, како преоден период ќе се смета и периодот пред влегувањето во сила на овој закон, доколку производителот може да докаже дека произведувал на начин пропишан со овој закон.

Член 63

Овластувањата на контролните/сертификациските тела за вршење на стручна контрола и стручно-научни установи и други правни лица за вршење на анализи и суперанализи во органското земјоделско производство, издадени до влегувањето во сила на овој закон, ќе важат до истекот на рокот за којшто истите се издадени.

Влегување во сила

Член 64

Со денот на примената на овој закон, престанува да важи Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 16/2004 и 89/2008).